

ЖАН СОЛОМОНОВ
БЪЛГАРИ БЕЗ КРЪЧМА

chitanka.info

— Ама и тоя Лион е една загубена дупка! Чудя се какво толкова ти харесва в него, та не искаш да се мръднеш оттук?

— Защо да е дупка, че и загубена бе, Кате — почувствах се наскърбен на втора родина. — Или и ти стана вече „парижанка“? Обръщам ти внимание върху факта, че наричат Лион „Врата към Прованс“. Налага ли се да ти напомням какво е Прованс за Франция, пък и за света. Градът е на две реки — значи зеленина и всичко останало. Университети, театри, опера! Старата част е под закрилата на ЮНЕСКО. В местната болница Отел Дьо е бил лекар самият Рабле. Малко по-нагоре е живял Габриел Шевалие, по-надолу — Екзюпери, пък и само те ли? Има даже ресторант на името на Франсоа Вийон, който също се е подвизавал тъдява, и въобще, ако искаш да те разведе — ще го направя с удоволствие. А, забравих, наричат града още „Столица на гастрономията.“

— Охо, това ли било. Значи затова можеш всеки ден да ядеш различна национална кухня: китайска, вьетнамска, турска, мароканска, гръцка и каква ли не още. А едни прости кебапчета със сливова няма къде да намериш! И знаеш ли защо? Защото няма кой да отвори една нашенска кръчма, една механа, абе нека да е проста кебапчийница най-сетне. Ама няма и няма. Ето това е цялата работа! Защо — виж, това не знам.

Общо взето Катя още малко щеше да се провикне: „Кебапчета, кебапчета! Давам цяло царство срещу порция кебапчета с гарнитура!“ Пътешествията, казват, формирали характерите и деформирали куфарите. Само така мога да си обясня недоволството на Кет. С нея ни свързваше старо познанство от Русе, където плащцата върху кулинарната оскъдица на тукашната трапеза беше... вегетариантка и заклета въздържателка! Е да, това са все неща, които след година-две, прекарани във родната стряха, както казват поетите, не трябва да учудват никого. Виждал съм хора с по две д-р във визитните си картички да пият бира на пазара в компания на цигани от Силистра, да се тупат по гърбовете с турци от Разград, просълзени от смях на някой стар виц за Тодор Живков. А в София, може и да не са минавали по едни и същи улици...

— Ще те оставя да се правиш на гид, може само да ми е приятно, но те извиках за друго. След една седмица идва по път от Руан. Гърците са се съгласили да ни отстъпят църквата си за събота сутрин. Ела да се

видим, пък след службата ще седнем в салона отзад на малка софра. Всеки ще носи по нещо и така моабетът става. То редно е службата да е в неделя, защото и евангелието и всичко, ама като не можем, както щем — ще щем, като можем. Все едно, че е неделя.

— А кебапчета някой ще цвръкне ли?

— Успокой се, никой! Там няма скара. Засега това са химери. Е, какво, да разчитаме ли тебе и на тайфата ви?

— Разчитай! До неделя! Даже ще позвъня на няколко нови познати.

— Ето, виждаш ли къде е проблемът. Ако имахме някакво клубче, някакво кюшенце, нали разбираш. Там освен кебапчета можеш и обява да поставиш и какво ли не още. Ти видя ли миналата седмица руснаците — трети магазин отварят. Продават всякаквите му там лакомства — водки, сельодки, но и видеокасети, книги, вестници, списания. Можеш да си поръчаш нещо по каталога. За децата има детска градина с руски език и курсове за възрастни... въобще не е само до магазина. Той е база. Не сме сериозни хора ние. Само това ще ти кажа. Нейсе, имам аз една идея, ама не става от днес за утре...

— Господи, помилуй, Господи, помилуй-й-й! — пееше с удивително топъл глас дяконът.

— Многая лета, Многая ле-е-ета — отвърна, притворил очи, попът и размаха за последен път кандилницата. После се обърна към дякона:

— Докторе, поканете, моля, хората в салона. Аз ще сваля патрахила и идвам.

В църквата хората, както бяха насядали, не ми се видяха много, но около дългите маси в салона заедно със студентите имаше едно стотина души. И тук по стените, разбира се, само гръцки икони. И това ли доживяхме? Българи в гръцката църква. Толко мъка, докато се сподобием с наш Екзарх и сега на — век и половина по-късно сами им дойдохме на крака. Ама нали сме „булгарос хондрокефолос“ (Дебелоглави българи. — Б.а.), хак ни е.

— Че на всичкото отгоре дяконът (защо ли попът му казва „докторе“?) чете една от молитвите на френски? Тюрлюгювеч — няма друга дума, ама нейсе, запуши я! Логиката в емиграцията е като женската логика, както казваше Фелини. Тя просто е антилогика. Значи така трябва да бъде. Само че откъде се взеха тези хора? Аха, сега

разбрах, имало и задна врата. Влизам им в положението. Литургията е само повод да се съберем между свои. Той и Бог напоследък е толкова претрупан с дертове, какво ще ни придиря. Нали сме все пак под покрива на неговия дом. Ето на, там вече разливат червено и даже почват наздравниците.

— Трябва да ви съобщя, че регистрирахме с Райнето дружество „Незабравка“ — взе думата Катя. Домакия, все пак. — Ще се стремим да популяризираме българската култура. Ще каним артисти, писатели, танцови състави. Пригответе сме петиция до кмета с молба да ни отпусна едно помещение около стотина квадратни метра за салон. Той ще става за всичко. Като се настаним, ще можем да каним по-често отец Димитър да води служба. На първо време ще съваме столовете и ще ги редим според нуждата. После ще видим. А сега, наздраве!

Много я обичам тази фраза: „После ще видим“. Спомням си на времето проф. Ал. Балабанов беше писал: „Единствено в българския език съществува поговорката: «Каква я мислехме, каква стана!»“ Защото българинът мисли на парче! За другите езици — не съм сигурен. Толкова много езици има по света, но за другото — то си е от вярно по-вярно. Чуе и как ли да е иначе? България! Един поет я беше нарекъл: „Земя като човешка длан!“ Все трябва да се оглеждаш накъде духа вятърът. Какво ще кажат Големите. Как тогава да мислиш в широки и дълбоки цифри? Да закърпим днес положението, значи да оцелеем. После ще видим.

Докато Катето рисува с пъстри бои още по-пъстрите си идеи за широките перспективи пред „Незабравка“, тоест пред нас, попът клати благосклонно глава и си глади брадата. Той също има своите идеи. Регистрирал е дружество „Свети Седмочисленици“ с още няколко ентузиастки, на които, естествено, е президент. И вече от години подхвърля, че познава едно лице, много, много, високопоставено в клерикалните среди на Лион. Досега никога не е искал нищо, но сега ще да се пресрами и ще поиска едно помещение за българска църква. Новината е новина само за студентите от първи курс. Ние вече сме ѝ свикнали. Кого познава, кога ще го види — тайна! Църквата обича мистериите. А че Лионската е богата — това го знаят и децата. Голямата базилика „Аве Мария“ или Форвиерата, като ѝ казват лиончани, е построена на един хълм. Вдигнали я за благодарност към Божията Майка, че спасила града от чума. И после малко по малко

благодарността се превърнала в нотариални актове върху терените на целия хълм: манастири, църкви, болници, приюти... наричат го „Хълмът, който се моли.“ Сигурно се и моли, нали това ѝ е работата на църквата. Виж, да дава! Но хайде сега да не сме черногледци. Може пък да прежалят някой порутен дюкян без клиенти. Ние ще си го стегнем. И без това има толкова църкви, които отварят за две-три бабички, и то само в неделя. Ама ще дадат ли? За тази тайна връзка слушаме вече от доста време.

— Значи сподобихме се вече с четвърта асоциация с такива благородни намерения, а? — ръгна ме с лакет Любо и прекъсна философските ми възнесения.

— Три бе, Любо. Защо четири? Попът е от Руан и не се брои.

— Прав си. Има една за осиновяване на деца. Осиновиха едно циганче от Добрич и с това се свърши. Студентите направиха своя — останаха си на хартия. Сега — „Незабравка“. Хубаво име, не ще и дума.

— Нормално! Всеки българин — президент, всеки президент — партия! Така е в родината, така ще е и тук. Абе и на луната да се качим, пак такива ще сме си. Виж, като намерим някой с пари, или от тото да спечелим, работата ще тръгне. Ама без пари?

— Знаеш ли колко струва регистрацията на едно такова нещо по закона за асоциациите от 1901-на?

— Само 75 евро. Вечеря за двама в някоя кръчма, бушон, дет ѝ викат тук. И можеш да си поставиш едно „президент“ на визитката.

— Надпиши малко бе, пинтия такава! На автомат петдесет картички струват 6 евро и почерпка на управителния съвет. С по-малко от сто евро няма да минем. Слушай, дай да се обединим и да се вкараме в пътя. Защо другите да имат, а ние да нямаме. Да не сме нещо по-долу от тях? Но, майтапът настрана, Катя е права. Няма къде да седнеш на едни кебапчета и на една ракия!

— Виж, тук грешиш. Знаем една кръчма „Босна“ с „кебапчици“, нали ги знаеш, те все да ни повредят езика, и манастирска препеченица — 45 градусова. А това с президентството — не ме търси! Ние с Кет се знаем от години. Ще ѝ предложи, ако мога, с нещо да ѝ помогна — с удоволствие. На попа — също. То и неговата е една тъжна. Всъщност в Руан той се издържа, като гледа стари хора. Нали няма ортодоксна епархия.

— Дано Катя успее! Поне виждам, че се опитва. Ние май се поуморихме.

— Не е до умората. Виж, аз се опитвах съвсем насериозно. Имам и изчисленията за всичко. Знаеш ли колко струва издръжката на едно такова клубче. Поне съм във Франция преди тебе. Данък сгради, наем, телефон, вода, ток, отопление през зимата. Да каним приятели, артисти, художници... Те пеша ли ще идват? И като дойдат! Къде ще ги настаниш? В общежитието за клошари на Абе Пиер? Там поне дават и закуска. И ето ти широкото българско гостоприемство. Остави тази работа. Проблемът ни е, че сме бедни! Разправих ли ти, че съм писал даже на двама министри. Познаваме се с тях още от годините, когато и през ум не ни минаваше, че един ден те ще станат министри, а аз емигрант.

— Не си разказвал. Е, как посрещнаха идеята?

— Първият ми отговори веднага. Подозрително бързо, като знам как се движи една преписка по бюрата в едно ведомство. Видимо писмото въобще не беше стигнало до него. Секретарката му „взела нещата в свои ръце“ и ми изпрати отговора си на... френски. Да ти кажа, просто не повярвах на очите си. Сигурно носи приличен номер сутиен, но в най-горната част на тялото си това моме не е отишло подалече от кученцето на Павлов. Писмото е от Франция, значи отговаряме на френски! Точка. Пък и като не се казвам Иван Петров, например. Какво има толкова да го мисли. Добре, че не им бях писал от Токио. Кой ли щеше да ми преведе похвалите и поздравленията. Защото писмото им имаше само това: „Приветстват моята идея и ме подкрепят морално!“

— А другият?! И той ли на френски?

— А, не! Другият видимо си беше взел секретарка, която може и да мисли. Отговорът беше на български и всички запетайки си бяха на мястото. А по същество — същото: „Хвала за родолюбието ви“. Поздравяват ме за чудесната идея и разбира се „морална подкрепа“! Както казваше на времето нашият старшина: „Гордеем се с теб, другарю редник, но отпуска не се предвижда.“ И понеже не можах да си преглътна усмивката, ми тръснаха и два дни непоряд да „поливам розите“, та да ми дойде акълът в главата.

— Виж, в България за момента пари за култура няма много. Това не е тайна за никого.

— Разбира се. Защо тогава се оплакват, че за нас рядко се чува добра дума? Вчера пак гледах интервюта и репортажи за наши момичета. Е, имало и други проститутки, но нашите ги надсвирвали. Преди години изровиха за рекет трупа на Чарли Чаплин. Трима души, единият — българин! Аферата с фалшивите кредитни карти проглуши света. А за крадените коли или други дреболии — хич да не говорим. Тръгни сега да разказваш на всичките тези хора, че всички българи не са такива. А мечките на Бриджит Бардо? Франция е на първо място в Европа по домашни животни, за едно бито куче на улицата могат да ти лепнат до 3 години затвор. А ние се прочухме като мечкари! Както там Големците мислят за лицето на България пред света — така ще е. Те са на власт! Значи те са правите!

— Първо ще трябва да намериш хора, които да знаят, къде е България. Чувал съм от колеги, че била до Унгария, до Русия, в Турция. Една Силви Вартан, дето я знаят всички, ама една лястовичка пролет не прави. Я чуй по-добре какво разказват там в края на масата.

— Не мога да ви бъда полезен с друго освен със съвет, госпожо — разпознах с леснина баса на дякона. — Д-р Стоилов съм само тук. В болницата, където работя, съм санитар за нощни дежурства. Нямам право да дам на болните даже един аспириин. Ако има някакъв проблем, длъжен съм да извикам дежурната сестра и да се оттегля. Тежичко, но е така! След двадесет и четири години практика не мога да напиша рецепта даже на майка си. Изпращам ѝ всеки месец катарастат за пердето на очите, но съм принуден да моля някой френски колега да ми послужи с негова рецепта. Мислите ли, че ми е лесно?

— Добре, докторе, разбирам — настояваше жената, — но вашите началници са чели биографията ви. Знаят, че не сте кой да е.

— Разбира се, че знаят. И превода на дипломата ми от Медицинската академия съм им дал, и удостоверението ми за специализацията в Русе — също. Но, законът си е закон.^[1] Внесоха медицински сестри от Испания, защото не достигат, а за мен остана мястото на санитар. Добре все пак, че проявиха разбиране и ме взеха без конкурс. Иначе трябваше да карам курсове и да се явявам на изпит. И то по какъв конспект, моля? Кога се отварят прозорците — преди или след като си започнал да почистваш помещението? Първо прахосмукачка и после влажната пачавра, или обратното, когато коридорът е постлан с балатум? За какво се използва водата на д-р

Жавел, белина, на български казано. Ако трябваше да преглътна и този срам — щях да се поболеея.

— Ами, ще се поболеееш! Хомо сапиенсът е най-издържливото животно, колега Стоилов. Затова е и цар на животните! Деяни на всичко. Ние със Сийчето да не се побояхме случайно. При това забележи, че сме работили и двамата като лекари в Алжир с френски колеги. Аз като хирург, а Сия — педиатър. Но като решихме да останем тук, защото ни беше писнало от министъра на здравеопазването, който се беше „дипломирал“ в Балкана, оказа се, че дипломите ни не се признават. Е, не сме единствените, ако това те релаксира. Взех си изпитите като поп. Водих си записки по време на лекциите, сигурно затова. Само от едно се пазех — да не кажа нещо на латински, защото го знам повече от „учителя“. Тук всичко е преведено на френски и ако те усетят, че знаеш нещо повече от тях — спукана ти е работата.

— Мен пък ме водиха с другите курсистки да видя какво е библиотека — стисна нервно салфетката си д-р Манолова. — Разбирам, между мометата, дето караха курса, сигурно е имало и такива, дето за първи път виждат толкова хартия закуп, защото там имаше и хора без матура, ама на мен не ми спестиха нищо. Той, мъжът ми, е по-издържлив, аз поизкризах веднъж-дваж. Даже преподавателката ни, една медсестра в пенсия, се оплака на директорката, че съм се държала много отвисоко. Трябваше да ѝ се извиня. Още се чудя за какво? Сега се преквалифицирах на медицинска секретарка. Пак с курсове, разбира се, които си платих сама. Поне не изнасям подлоги. Отплатата ни са децата. Синът завърши в Англия и остана там. Работи в Ролс-Ройс. Ако някой търси лимузина на старо — да се обади! А дъщерята е в Цюрих.

— Лекар, слава Богу — добави мъжът ѝ. — Животът си тече, колега. Хич да не ти пука!

— Ставайте, философи такива! — наду до дъно уредбата един от студентите. — Право хоро за всички!

Да ми беше казал някой на времето в България, че ще стана, ще играя пък и ще внимавам да не настъпя съседа си в правото хоро. А сега станах. Станах, бе! Всички станахме! После го обърнахме на пайдушкото.

Казват, щастието било като здравето. Като го имаш — не го забелязваш. Дали не е така и с родината?

[1] След влизането на България в Европейския съюз (1.01.2007) дипломите ни, издадени след тази дата, се признават в Европа. Останалите — все още не. — Б. а. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.